

| | Skicka vidare

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn, viss prövning och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet. Medverkar gör Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Vi arbetar projektinriktat med aktuella frågor. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsyns- och prövningsfrågor över landet. Arbetet ska dessutom stödja länsstyrelserna såväl i rollen som tillsynsvägledare som tillsyns- och prövningsmyndigheter.

Arbetet under året

Under 2022 hade vi sammanlagt 16 olika projekt i gång. Sex av dem avslutades under året. De återstående projekten fortsätter och beräknas att bli klara under 2023-2024. Utförlig dokumentation av respektive projekt finns på vår grupparbetsplats. När pandemirestriktionerna släpptes under våren kunde vi äntligen börja träffas igen. Trots att vi sedan långt innan pandemin haft vanan inne med digitala möten så har de många efterlängtnade fysiska träffarna berikat vårt arbete väldigt mycket.

Följ gärna vårt arbete genom att prenumerera på vårt nyhetsbrev, du hittar det på vår webbplats. Under 2022 skickade vi ut sju nyhetsbrev.

Medverkan och engagemang

Under 2022 har 61 personer deltagit i våra projektgrupper, från följande organisationer:

- 60 länsstyrelsemedarbetare från 18 olika länsstyrelser, vilket vi är stolta över
- En person från Naturvårdsverket

Vårt arbete har även engagerat:

- Sex projektledare
- En kommunikatör

Tack till alla som bidragit! Inte minst till den stora grupp som medverkat som referenspersoner i de olika projekten.

AVSLUTADE PROJEKT

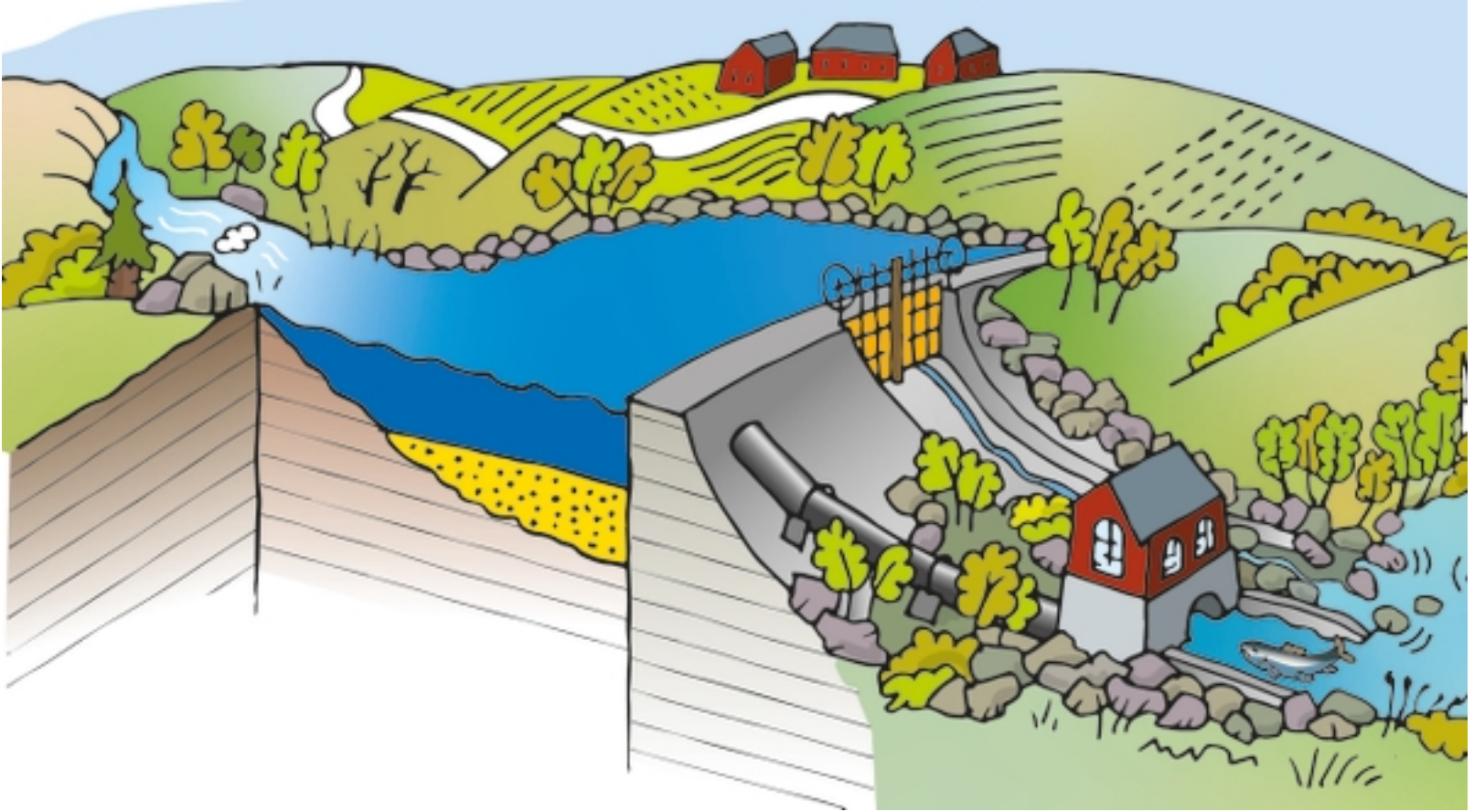

Illustration: Dietmar Kämmerling

Rimlig egenkontroll vattenkraft

En del i tillsynen av dammar och vattenkraftverk är att granska verksamhetsutövarens egenkontroll och miljöundersökningar. Det är svårt att fastställa vad som är en rimlig nivå på egenkontrollen, både för handläggaren och för verksamhetsutövaren. Vägledning om minimikrav på egenkontroll, vilka miljöundersökningar som är rimliga att kräva och information om olika typer av kontrollsystem efterfrågas av handläggare. I detta projekt arbetade vi fram ett handläggarstöd för vad som kan vara en rimlig egenkontroll.

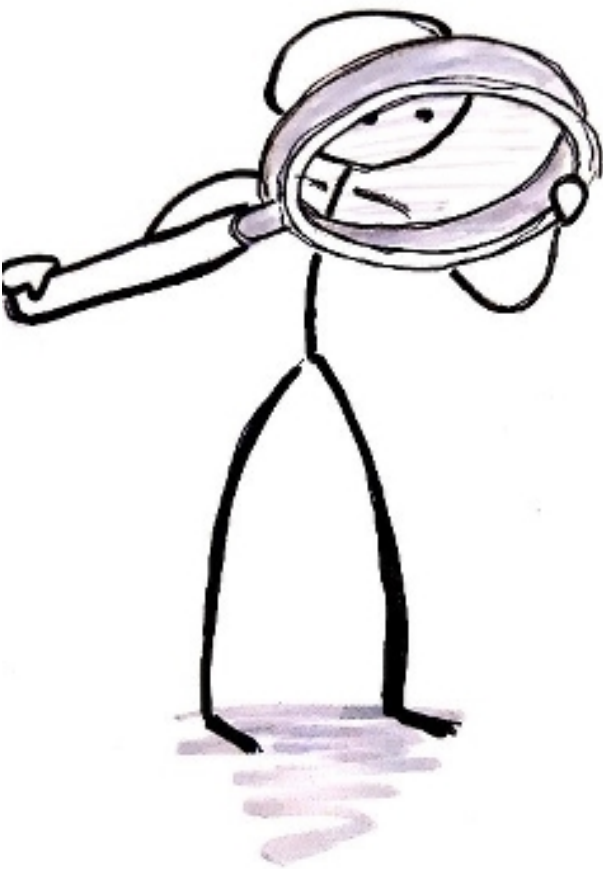

Illustration: Elin Einarson Lindvall

Smartare tillsynsprojekt

Tillsynsprojekt, eller "tillsynskampanjer", är ett effektivt och uppskattat format på tillsynsvägledning. De nationella myndigheterna, med undantag för Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket, har i första hand valt andra metoder att vägleda än genom tillsynsprojekt. Syftet med detta projekt var att starta ett nationellt utvecklingsarbete för att öka antalet nationella och regionala tillsynsprojekt och göra kopplingen mellan tillsynsprojekt och nationella prioriteringar tydligare. I projektet arbetade vi fram en gemensam metodik för hur vi kan genomföra nationella tillsynskampanjer. Vi diskuterade också i olika former och forum hur vi kan samarbeta mera mellan olika organisationer, till exempel mellan regionala miljösamverkansorganisationer och centrala myndigheter.

Foto: Mats Rydgård

Anmälningsspliktiga vattenverksamheter inklusive våtmarker

Anmälningssärenden om vattenverksamheter är en stor ärendegrupp inom länsstyrelserna. Många olika lagrum berörs. Genom ett

Illustration: Dietmar Kämmerling

PFAS vid deponier

Frågan om utsläpp av PFAS från deponier är aktuell och komplicerad. Många avfallsslag innehåller per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS). Befintliga reningsmetoder vid deponier är inte anpassade för att avlägsna PFAS

handläggarstöd underlättar vi för såväl handläggare som verksamhetsutövare. I projektet har vi lagt stor vikt vid att förbättra gemensamma beslutsmallar för länsstyrelserna. Det framtagna materialet i sin helhet finns åtkomligt för länsstyrelserna på en intern samarbetsyta för vatten och miljömål. En övergripande rapport om handläggningsfrågor för anmälningspliktiga vattenverksamheter hittar du även på vår webbplats.

från lakvattnet. PFAS sprids därför till omgivande mark och vatten där de utgör en risk för människors hälsa och miljön under lång tid framöver. Miljösamverkan Sverige tar fram ett handläggarstöd kring PFAS vid deponier med fokus på lakvatten. Det bygger till stor del på insamlade mätdata från 165 svenska deponier. Vi presenterar bland annat de verktyg som finns för att följa upp och begränsa utflödet.

Foto: Pixabay

Aktualisering av tillsynsplansmodellen

För drygt tio år sedan arbetade Miljösamverkan Sverige fram en tillsynsplansmodell som nu behövde uppdateras av flera skäl. Den nya modellen vi arbetat fram är samlad och omfattar hela miljöbalken och angränsande lagstiftningar. Modellen baserar sig på länsstyrelsernas verksamhets- och ärendestruktur (VÄS) i likhet med vår behovsutredningsmodell. Lagens krav på tillsynsplan och tillsyn utgör grunden för tillsynsplansmodellen och prioriteringar av tillsynen framgår på ett tydligt sätt. Det framtagna materialet består av en modell för tillsynsplan med tillhörande stöddokument.

Illustration: Dietmar Kämmerling

Grön utveckling 2022

Det finns stora utvecklingsmöjligheter inom naturtillsynen och eftersom det behövs bättre samsyn mellan länsstyrelserna har Miljösamverkan Sverige även under 2022 kunnat satsa på bland annat tillsynsutbildningar, tillsynskampanjer kopplade till den nationella tillsynsstrategin och utveckling av arbetssätt inom tillsynen för att nå effektivitet och stabilitet. Inom strandskyddet har vi jobbat med strategisk tillsyn, samverkan mellan länen, bidragit med stöd i tillsynen och i tillsynsvägledningen, haft utbildning i naturtillsyn, drivit tillsynskampanj kopplat till den nationella

tillsynsstrategins fokusområde grunda havsvikar, samt uppdaterat handläggarstöd vid tillsynskampanjer och tillsynsvägledningsmaterialet till kommunerna.

Inom området invasiva främmande arter (IAS) har vi tagit fram ett tillsynsprotokoll som ska ge länsstyrelsehandläggarna de verktyg som behövs för att initiera och underlätta tillsynen gentemot trädgårdsnäringen. Protokollet innehåller även informationsmaterial till verksamhetsutövaren för att öka medvetenheten hos näringen samt lyfta tanken kring ansvar kopplat till spridning. Vi har även varit värdar för en föreläsning om invasiva främmande arter och öppna akvatiska system som Havs- och vattenmyndigheten höll. Vi har under hösten reviderat fälthandboken om invasiva främmande arter som lanserades till länsstyrelserna i februari 2022 och tagit fram en ny utgåva med nio nya arter. Den nya utgåvan av fälthandboken är avsedd för Sveriges 290 kommuner och lanseras under vårvintern 2023.

Under hösten gav vi ett seminarium om solcellsanläggningar på mark riktat till länsstyrelserna. Seminariet var indelat i block med fokus på utmaningar, möjligheter och lösningar och föreläsare från olika discipliner inledde varje block. Seminariet var fullbokat och deltagarna fick möjlighet till bland annat erfarenhetsutbyte, stöd och kontaktskapande.

Vi har även tagit fram verktyg till hjälp för handläggare att genomföra och öka den planerade tillsynen av landskapselement som regleras av Jordbruksverkets föreskrifter om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Tillsynen behövs för att minska förlusten av livsmiljöer och spridningsvägar för hotade pollinatörer i jordbrukslandskapet. Arbetet var kopplat till den nationella tillsynsstrategins fokusområde ”Påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet”.

PÅGÅENDE PROJEKT

Illustration: Pixabay

Handlingsplaner som verktyg vid tillsyn av förorenade områden

Pågående miljöfarliga verksamheter måste förbättra sin egenkontroll när det gäller förorenade områden. För att uppfylla miljömålen och erhålla högre miljönytta krävs det åtgärder för att komma till rätta med föroreningarna. Projektet ska arbeta fram ett nationellt vägledningsmaterial för att underlätta för tillsynsmyndigheterna att använda metodiken med handlingsplaner. En handlingsplan blir ett hjälpmedel för att verksamhetsutövaren både ska kunna bedriva egenkontroll på ett bra och genomtänkt sätt och verka för att fler förorenade områden blir åtgärdade inom verksamhetsområdet.

Illustration: Pixabay

Villkor för dagvatten från miljöfarliga verksamheter

Det finns ett stort behov av att hitta efterlevnadsbara villkor som myndigheten kan ställa på miljöfarliga verksamheter när det gäller dagvattenhantering. Projektet ska ta fram ett handläggarstöd med bland annat en checklista. Denna checklista kommer att belysa vilken typ av underlag som är vettigt att kräva av verksamhetsutövaren, och vad som måste finnas med i en plan avseende marktekniska undersökningar, avrinningsmönster, egenkontroll, miljökvalitetsnormer, analyser med mera.

Foto: Pixabay

Invasiva främmande arter (IAS) – mallar

Eftersom det inte funnits några länsstyrelsegemensamma mallar för informationbrev, förelägganden och beslut kopplat till invasiva främmande arter startade Miljösamverkan Sverige under första kvartalet ett projekt för att ta fram just detta. Olika mallvarianter arbetas fram till Smart Documents i Platina för att underlätta ärendehantering. Mallarna kommer att effektivisera handläggningen och bidra till ökad nationell likabehandling gentemot markägare och verksamhetsutövare.

Illustration: Pixabay

Bedömning av miljöpåverkan

Hösten 2021 startade Miljösamverkan Sverige projektet "Bedömning av miljöpåverkan". Inom ramen för undersökningssamrådet gör länsstyrelsen en bedömning om ärendet innebär betydande miljöpåverkan eller ej. Ett beslut från länsstyrelsen om betydande miljöpåverkan är inte överklagningsbart och därmed saknas praxis. Vi vill med detta projekt bidra till en ökad samsyn mellan länsstyrelserna när det gäller miljöbedömningar och möjliggöra ett kvalitetssäkrat och likriktat arbetssätt för beslut om betydande miljöpåverkan. Målet för projektet är att få fram ett internt digitalt verktyg som grundar sig på 11-13 §§ i miljöbedömningsförordningen och omfattar 9 och 11 kap. i miljöbalken.

Illustration: Dietmar Kämmerling

Verktygslåda för egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk

Egenkontrollen är generellt bristfällig vid landets vattenkraftverk. Samtidigt bedrivs det inte mycket tillsyn på vattenkraftverken och den tillsyn som bedrivs är inte enhetlig. I början av 2022 avslutades projektet "Rimlig egenkontroll vattenkraft" där ett handläggarstöd togs fram. Som en fortsättning på det projektet startade vi projektet "Verktygslåda för egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk". Projektgruppen har tagit fram en checklista och annat material som behövs för att göra egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk. Under våren 2023 genomför vi en gemensam tillsynskampanj med fokus på egenkontroll, där alla länsstyrelser är inbjudna att delta.

Kompetens och utbildning

Miljösamverkan Sverige har fått i uppdrag att leda deluppdrag tre i regeringsuppdraget "Att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken" (M2020/01034/Me). Syftet med deluppdrag tre är att stärka professionen hos personer som arbetar med miljötillsyn samt formulera tydliga

krav på kompetens för att tillsynsmyndigheten ska kunna utföra myndighetsuppdraget effektivt. Uppdraget ska leverera:

- Kriterier för vilken kompetens inom tillsynen som behövs.
- En analys av konsekvenserna av ett lagstadgat krav på att den personal som utför tillsyn ska ha relevant utbildning och erfarenhet för de uppgifter som ska utföras.
- En plan för fort- och vidareutbildning för personer som arbetar med tillsyn.

Foto: Pixabay

Regeringsuppdraget genomförs i samverkan mellan Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna.

Foto: Pixabay

Ensade ärendeprocesser

Länsstyrelserna arbetar med en mängd olika ärendetyper inom området tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet (9 och 10 kap. miljöbalken). Trots att det är samma lagstiftning arbetar länen inte helt lika utan ärendeprocesserna skiljer sig delvis åt. Vi behöver dels ensa och utveckla våra registreringsrutiner, dels ta fram nationella handböcker samt mallar och rutiner. Detta medför en kvalitetssäkring, likartad bedömning och regelförenkling av vår ärendehantering.

Syftet med projektet är att ge en övergripande bild av ärendetyper inom tillsyn av miljöfarlig verksamhet, inom länsstyrelsen kallad VHT 555, och vilka mallar och processer som finns samt ensa, kvalitetssäkra och förenkla rutiner och mallar inom miljöskyddsområdet.

Foto: Ingela Höök

Omprövning av vattenverksamheter – dammar

I samband med prövningar enligt den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft (NAP) ska länsstyrelsen bedriva tillsyn och även initiera de omprövningar som behövs för att vattenförekomster ska nå de fastställda miljökvalitetsnormerna. Målet för projektet är att arbeta fram ett användarvänligt handläggarstöd som beskriver processen med en statligt initierad omprövning av dammar som inte ingår i den nationella planen – från det förberedande stadiet till dess att en omprövning prövats i domstol. I

Foto: Jens Artin

Utvinningsavfall – täkter

Hur ska avbaningsmassorna vid en täkt hanteras? När blir de ett utvinningsavfall? Behöver verksamheten ha en avfallshanteringsplan? Vad är en utvinningsavfallsanläggning? Hur ska tillsynsmyndigheterna hantera den komplicerade lagstiftningen kring utvinningsavfall utan att det för alltför omständligt och byråkratiskt? Dessa frågor försöker vi hantera på ett smidigt sätt inom projektet "Utvinningsavfall – täkter".

handläggarstödet kommer vi även belysa processen med återkallelse av tillstånd som ett alternativ till omprövning.

Foto: Pixabay

Flödesschema tillståndprocessen havsbaserad vindkraft

Tillståndprocessen för havsbaserad vindkraft är både svår att överblicka och sätta sig in i. Miljösamverkan Sverige har börjat arbeta fram ett illustrerat flödesschema som ska göra det enklare att förstå både delprocesser och tillståndprocessen som en helhet.

Vår webbplats

På vår webbplats publicerar vi information om pågående och avslutade projekt liksom rapporter och annat framtaget material. Via webbplatsen nås även den grupparbetsplats där alla inom länsstyrelserna har behörighet att gå in. Grupparbetsplatsen används av de olika projektgrupperna och här finns mycket material.

> [Miljösamverkan Sverige \(miljosamverkansverige.se\)](https://miljosamverkansverige.se)

Projekt under 2023

Under 2023 planerar Miljösamverkan Sverige att arbeta med följande projekt

- Handlingsplaner som verktyg vid tillsyn av förorenade områden
- Villkor för dagvatten från miljöfarliga verksamheter
- Invasiva främmande arter (IAS) – mallar
- Bedömning av miljöpåverkan
- Verktygslåda för egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk
- Kompetens och utbildning
- Ensade ärendeprocesser
- Omprövning av vattenverksamheter – dammar
- Utvinningsavfall – täkter
- Flödesschema tillståndprocessen havsbaserad vindkraft
- Solcellsanläggningar på mark
- Cirkulär masshantering
- Revidering av uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn
- Tillsynskampanj vattenuttag
- Grön utveckling

Projektledare under 2022, från vänster: Carina Lif, Ingela Höök, Anna Lejon och Sara Wahrby.

Projektledare under 2022

Carina Lif, Länsstyrelsen i Gävleborgs län (Verksamhetsledare)

Ingela Höök, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Verksamhetsledare)

Anna Lejon, Länsstyrelsen i Västerbottens län

Sara Wahrby, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Kristina Höök Patriksson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (ej med på bild)

Helén Wåhlstrand Persson, Länsstyrelsen i Kalmar län (ej med på bild)

Styrgrupp 2022

Elisabet Ardö, Länsstyrelsen i Kronobergs län till och med mars 2022

Gustav Enander, Länsstyrelsen i Jönköpings län Björn Forsberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län

Kristina Nyhlén, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Marina Wallén Mattsson, Länsstyrelsen i Jämtlands län

Christina Hägglund, Länsstyrelsen i Värmlands län till och med oktober 2022

Eva Bergh, Naturvårdsverket till och med augusti 2022

Tomas Waara, Naturvårdsverket från och med september 2022

Teresia Persson, Jordbruksverket

Johan Stål, Havs- och vattenmyndigheten

Mötesprotokoll samt övriga handlingar finns på Miljösamverkan Sveriges grupparbetsplats.

Miljösamverkan Sverige är en samverkansorganisation för länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Vår verksamhet är inriktad på tillsyns- och prövningsfrågor som rör miljöbalken och närliggande lagstiftningar.

Ansvarig utgivare: Miljösamverkan Sverige, miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Har du fått detta mail vidarebefordrat?

[Starta en egen prenumeration här.](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

[Avregistrera prenumeration](#)

Följ oss i sociala media

Dela detta utskick

